

MATERIAŁY HISTORIOGRAFICZNE

Pamięci prof. CLAUDE DELAMARE DEBOUTTEVILLE
(1918–1990)

In Memoriam prof. CLAUDE DELAMARE DEBOUTTEVILLE
(1918–1990)

WANDA MARIA WEINER

Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAU, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków

Dnia 2 października 1990 roku zmarł Profesor Claude DELAMARE DEBOUTTEVILLE, zoolog i ekolog francuski, wybitny specjalista w grupie owadów bezskrzydłych (*Apterygota*), uczony i wychowawca wielu naukowców, z odejściem którego nauka francuska i światowa społeczność naukowa poniosła wielką stratę.

Urodzony 12 września 1918 roku w Rouen, swoje całe wykształcenie zdobył w Paryżu. Karierę naukową rozpoczął w Muzeum Narodowym Historii Naturalnej w Paryżu, następnie na Sorbonie i w Laboratorium Arago w Banyuls-sur-Mer. W roku 1960 zostaje profesorem tytularnym na Wydziale Nauk Przyrodniczych (Faculte des Sciences) Uniwersytetu w Nancy, a w rok później dyrektorem Muzeum Historii Naturalnej w tym mieście. Dla lata później zostaje profesorem i dyrektorem Laboratoire d'Ecologie Générale Muzeum Narodowego Historii Naturalnej z siedzibą w Brounoy. Od 1966 roku był równocześnie dyrektorem Laboratoire Souterrain (Laboratorium do Badań Podziemnych) należącego do Centre National de la Recherche Scientifique.

Profesor DELAMARE DEBOUTTEVILLE zajmował się systematyką i ekologią skoczogonków (*Collembola*), a także wielu innych grup zwierząt bezkręgowych. Opisał szereg nowych gatunków i rodzajów, a wielu taksonom nadano nazwy na Jego cześć, aby w ten sposób uczcić Jego zasługi. Był autorem około 400 prac oryginalnych i artykułów przeglądowych. Przedmiotami jego badań były środowiska glebowe, jaskinie, wody kontynentalne czy litoralne, a szczególnie strefy przejściowe między tymi środowiskami. Badał skoczogonki termitier i mrowisk, *Zoraptera*, *Empididae* (*Diptera*), skorupiaki jaskiniowe, a także mikrofaunę gleb stref umiarkowanych i tropikalnych. Zajmował się fauną środowisk interstycjalnych i fauną kopalnych *Collembola*. Podobnie jak środowiska będące szczególnie relikdami, także niektóre regiony Ziemi przyciągały uwagę Profesora, a to: Australia, Tasmania czy Nowa Kaledonia. W tych tak różnych badaniach największym zainteresowaniem cieszyły się jednak owady bezskrzydłe, a wśród nich skoczogonki – *Collembola*. Odzwierciedleniem

Prof. Claude DELAMARE DEBOUTTEVILLE (maj 1976 roku)
 Prof. Claude DELAMARE DEBOUTTEVILLE (Mai 1976)

tego zainteresowania jest fakt, że na 298 prac dotyczących tylko fauny bezkręgowców glebowych 1/3 to prace poświęcone tej grupie owadów. Drugą grupą owadów cieszącą się dużym zainteresowaniem Profesora były *Zoraptera*, które do dziś są grupą o niezbyt pewnym stanowisku systematycznym. Kilka prac poświęcił ich budowie morfologicznej, a także ich ekologii i etologii. W czasie, gdy rozpoczynał swoją karierę naukową (lata czterdzieste) prędko zorientował się, że we współczesnej biologii poznanie organizmów glebowych będzie jednym z głównych celów badawczych. Jemu zawdzięczamy jedno z najważniejszych czasopism poświęconych badaniom biologii gleby, które po raz pierwszy ukazało się w 1964 roku: „Revue d'Ecologie et de Biologie du Sol”.

Był członkiem wielu towarzystw francuskich i międzynarodowych, komitetów naukowych i programów (między innymi był członkiem Francuskiego Komitetu Międzynarodowego Programu Biologicznego i z tego okresu datowała się jego przyjaźń z Profesorem K. PETRUSEWICZEM).

Wykształcił wielu uczniów, którzy kontynuują badania zainicjowane przez Profesora w tak rozmaitych dziedzinach, a w Jego laboratorium zdobyło szlify wielu specjalistów z różnych krajów świata (między innymi autorka niniejszej noty). Dla nich drzwi Jego laboratorium stały zawsze otworem, a On sam poświęcał swój czas służąc im swoją wiedzą i pomocą.

Zgromadzona przez Niego kolekcja *Collembola*, obejmująca skoczogonki z najróżniejszych stron świata, w tym również typy opisanych rodzajów i gatunków została przewieziona i zdeponowana w Laboratoire d'Entomologie, Muzeum Narodowej Historii Naturalnej w Paryżu, natomiast gromadzony przez Profesora księgozbiór zasilił biblioteki Laboratorium Entomologii (Paryż) i Ekologii (Brunoy) oraz służy Jego uczniom kontynuującym Jego badania.

Z pośród bogatego dorobku Profesora pragnę podać dokonany przeze mnie wybór kilkunastu reprezentowanych prac z zakresu entomologii poświęconych głównie owadom żyjącym w glebie.

WYBÓR PUBLIKACJI Prof. Claude DELAMARE DEBOUTTEVILLE

- DELAMARE DEBOUTTEVILLE CL., 1945: Notes faunistiques sur les Collemboles de France (2ème note). Contribution à l'étude des *Anurophorini*, *Pentapleotoma pearmani* (ZOM.). Le genre *Micranurida* C. B. Rev. Fr. Ent., **12**, 1: 22–31.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE CL., 1945: Collemboles récoltés par Ch. Alluaud et R. Jeannel en Afrique Orientale, les *Pseudachorutes* et les *Ceratimeria* (1911–1912). Première note. Mém. Mus. Nat. Hist. Nat., **21**, 5: 153–174.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE CL., 1947: *Les Parajapygidae* d'Afrique (Thysanoures). Morphologie, Ecologie et Systématique. Bull. Mus. Nat. Hist. Nat., **19**, 3: 275–281.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE CL., 1948: Sur la morphologie des adultes Aptères et ailés Zoraptères. Ann. Sc. Nat. Zool., **9**, 2: 145–154.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE CL., 1948: Recherches sur les Collemboles termitophiles et myrmécophiles (écologie, éthologie, systématique). Arch. Zool. Exp., **85**, 5: 261–425.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1948: *Phylliomeria africana* n. g. n. sp. Nouveau type de Collemboles d'Afrique Orientale. Rev. Fr. Ent., **15**, 3: 182–185.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1951: Caractères sexuels céphaliques de type intermédiaire chez les mâles aptères de *Zorotypus delamarei* PAULIAN. Le Naturaliste Malgache, **3**, 1: 37–38.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1951: Microfaune du sol des pays tempérés et tropicaux. Vie et Milieu, Supp. 1, Actualités scientifique et Industrielles, 1060: 1–360.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1953: Collemboles du Kilimandjaro récoltés par le Dr. George SALT. Ann. & Mag. Nat. Hist., ser. 12, **6**: 817–831.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1953: Collemboles marins de la zone souterraine humide des sables littoraux. Vie et Milieu, **4**, 2: 290–320.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., MASSOUD Z., 1962: Description d'un nouveau genre néo-calédonien de Collembole suceur *Caledonimeria mirabilis* n. g. n. sp. Bull. Soc. Zool. Fr. **87**, 4: 330–337.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., MASSOUD Z., 1963: Collemboles Symphypléones. Biol. Amér. australe, **2**: 169–289.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., MASSOUD Z., 1967: Un groupe panchronique: les Collemboles. Essai critique sur *Rhyniella praecursor*. Ann. Soc. Ent. Fr., (N. S.) **3**, 3: 625–629.
- DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., MASSOUD Z., 1967: Description d'une nouvelle espèce du genre *Bovicornia* DELAMARE DEBOUTTEVILLE, 1947 (Collemboles Symphypléones) et clé de détermination des espèces de genre. J. Nat. Hist. **1**: 69–74.

DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., MASSOUD Z., 1968: Révision de *Protentomobrya walkeri* FOLSOM, Collembole du Crétacé, et remarques sur sa position systématique. Rev. Ecol. Biol. Sol, **5**, 4: 619-630.

DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., CANCELA DA FONSECA J. P., VANNIE G., 1969: La biologie des sols. Atomes, **24**, 267: 421-427.

DELAMARE DEBOUTTEVILLE C., 1970: *Zoraptera*. W: Taxonomist's Glossary of Genitalia in Insects. Munkgaard Copenhagen. 46-55 ss.

SUMMARY

Life and works of late prof. Claude DELAMARE DEBOUTTEVILLE, a great French entomologist and ecologist, is briefly described.